

Handläggare
Plan och miljö

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2019-06-11, p. 23

Samråd om förslag till detaljplan för Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1, i stadsdelen Hässelby villastad

Remiss från stadsbyggnadskontoret, S-Dp 2017-09500

Förvaltningens förslag till beslut

Tillstyrka detaljplan för Lövstaverket under förutsättning att:

- Föreningssituationen i området för den planerade återvinningscentralen undersöks och bedöms
- Risken för sättningar och skred från befintliga deponier orsakat av bland annat fartygstrafik redovisas tydligare och minimeras genom eventuella skyddsåtgärder
- Administrativa skyddsåtgärder gällande bland annat schakt och ledningsdragning regleras i detaljplanen
- Placering och dimensionering av föreslagen dagvattenhanteringen utreds vidare och ytor för hantering av dagvatten säkerställs i detaljplanen
- Nödvändiga ytor och höjdsättningar samt eventuella skyddsåtgärder för hantering av skyfall säkerställs i detaljplanen
- Naturvärdesinventering av vattenmiljön kompletteras med utredning av vattenmiljön vid den planerade hamnen och en bedömning av Lövstaverkets påverkan på vattenmiljön görs
- Sluten bränslehantering vid Lövstaverket utreds vidare
- Risken för buller från återvinningscentralens nya lokalisering utreds och behovet av eventuella skyddsåtgärder utreds och läggs fast i detaljplanen
- Fartygens ljudalstring vid Lövstaverkets hamn och längs farleder utreds
- Planförslagets påverkan på skyddade groddjur och fladdermöss redovisas i detaljplanen
- Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med avseende på alternativhantering, bedömningar, åtgärdsförslag samt förslag på uppföljning av planförslagets konsekvenser

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett förslag till detaljplan för det planerade Lövstaverket. Verket planeras ligga vid före detta Lövstatippen vid Mälaren i stadsdelen Hässelby villastad. Detaljplanen ska möjliggöra uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande kaj och transportband. Den återvinningscentral som idag finns på platsen ska även fortsättningsvis kunna verka i området. Detaljplanens genomförande kan antas innebära betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning har därför tagits fram. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har fått planförslagets samrådshandlingar, inklusive miljökonsekvensbeskrivningen, på remiss och ska inkomma med eventuella synpunkter på dessa senast den 1 juli 2019.

Miljöförvaltningen ser positivt på att det planerade kraftvärmeverket kommer till stånd för att minska användningen av fossila bränslen i fjärrvärmeproduktionen samt för att trygga el- och värmeförsörjningen i den växande staden. Miljöförvaltningen delar även Stockholm Exergis syn om att det finns få, om några, andra lägen i Stockholm som kan lämpa sig för en sådan anläggning, även med hänsyn taget till avstånd till omgivande bostäder. Anläggandet på platsen kompliceras dock av att området till stor del består av den före detta Lövstatippen med tveksam stabilitet och där tidigare skred inträffat, att delar av området har förorenats av ett flertal tidigare verksamheter samt att området är beläget vid Mälaren. Även hanteringen av dag- och släckvatten är komplicerat i och med närheten till Mälaren. Flytten av återvinningscentralen närmare bostäder är en fråga som ytterligare komplicerar detaljplanen.

Miljöförvaltningens synpunkter i detta tjänsteutlåtande är huvudsakligen begränsade till de frågor som miljöförvaltningen bedömer måste hanteras vidare inom detaljplaneprocessen. Behovet av skyddsåtgärder behöver klargöras, främst för hantering av förorenad mark, skredrisk, dagvatten, skyfall, buller samt skyddsvärda arter. Dessa klargöringar behöver göras för att säkerställa att bland annat stadens krav på rening av dagvatten, miljö kvalitetsnormerna för vatten, vattenskyddsområdets föreskrifter, Artskyddsförordningen följs samt att planförslaget inte innebär en oacceptabel påverkan på Mälaren som dricksvattentäkt, miljön eller människors hälsa.

I tjänsteutlåtandet redovisas även miljöförvaltningens synpunkter på frågor som behöver utredas vidare i andra prövningar. Dessa synpunkter berör främst efterbehandling av markföroreningar, hanteringen av processvatten, kraftvärmeverkets alstring av störande lågfrekvent buller, transporter av aska från kraftvärmeverkets förbränning, möjligheterna att kompensera förlorad natur och rekreation samt spridning av lukt från kraftvärmeverkets bränslehantering.

Bakgrund

Detaljplan för Lövstaverket

En detaljplan behöver tas fram för att möjliggöra uppförandet av det planerade Lövstaverket samt en flytt av den befintliga återvinningscentralen. Inför uppstart av detaljplanarbetet gjorde både miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret en bedömning att detaljplanens genomförande kan antas innebära betydande miljöpåverkan och att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) därför behöver tas fram.

Stadsbyggnadskontoret har nu tagit fram ett förslag till detaljplan och MKB för det planerade Lövstaverket. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått planförslagets samrådshandlingar, inklusive MKB, på remiss och ska inkomma med eventuella synpunkter senast den 1 juli 2019.

Processer parallellt med detaljplanarbetet

För att möjliggöra ett uppförande av de planerade verksamheterna behövs flera ytterligare tillstånd, såsom tillstånd enligt miljöbalken för kraftvärmeverket respektive återvinningscentralen samt anmälan om efterbehandling av de förorenade områdena till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Dessa processer sker parallellt med detaljplanarbetet.

Lokaliseringen vid Lövsta har föregåtts av en utredning som Stockholm Exergi gjort. Utredningen omfattar andra lägen inom regionen alternativt utbyggnader av befintliga kraftvärmeverk inom regionen. De har valt Lövsta som inriktning då det finns tillräckligt med ytor, möjlighet till sjötransporter och är nära befintligt fjärrvärmenät. Det nya värmeverket planeras ersätta Hässelby värmeverk samt bidra till att avveckla koleldningen i Värtan och ersätta denna med energi från förnybart bränsle. Ett nytt kraftvärmeverk anges även säkra tillgången till el och värme i Stockholmsregionen genom mer driftssäker produktion och minskad import.

Inför framtagandet av ansökan om tillstånd för Lövstaverket har ett avgränsningssamråd hållits, för att samråda om vilka miljö- och hälsofrågor som behöver beaktas i tillståndprocessen. Miljöförvaltningen deltog på detta samråd. Förvaltningen skickade även in synpunkter på avgränsningssamrådet till kommunstyrelsen den 21 januari 2019. Förvaltningens synpunkter redovisas i bilagan.

Ansökan om tillstånd för Lövstaverket planeras att lämnas in till mark- och miljödomstolen under 2019. Till ansökan upprättas en MKB. Tillståndets MKB ska samordnas med den som tas fram för detaljplanen.

I kommande process för ansökan om tillstånd för Lövstaverket, muddring och anläggande av kaj kommer miljö- och hälsoskyddsnämnden ges möjlighet att lämna synpunkter och förslag i egenskap av remissinstans.

Därutöver bedömer miljöförvaltningen att den flyttade återvinningscentralen är tillståndspliktig, bland annat för hanteringen av farligt avfall. Detaljerna vad gäller utformningen av den verksamheten kommer även att regleras närmare i den prövningen.

Därutöver behöver förslagen till efterbehandling av de förorenade markområdena anmälas till miljö- och hälsoskyddsnämnden i enlighet med miljöbalken och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det blir i dessa ärenden som graden av sanering av de tidigare förorenade områdena slutligen läggs fast.

Ärendet

Planområdet ligger i stadsdelen Hässelby villastad, vid före detta Lövstatippen vid Mälaren. Norr om planområdet ligger Kyrkhamn där bildandet av ett nytt naturreservat utreds och i söder vetter planen mot Riddersvik och den nya bostadsbebyggelse som planeras där. I planområdet finns ett flertal befintliga verksamheter, se figur 1 nedan.

Figur 1. Planområdet med (1) Lövstabadet och (2) småbåtshamn i väster. (3) Miniracingbana, (4) föreningslokaler, (5) freonåtervinning, (6) Lövsta återvinningscentral och (7) paddock i öster. Utanför planområdet finns tre sluttäckta deponikullar, (A) Norra tippen, (B) Västra tippen och (C) Östra tippen. Bild från planbeskrivningen.

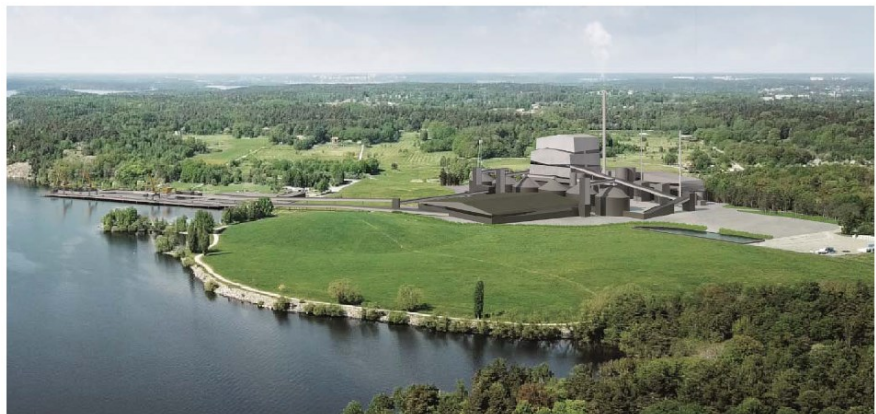
Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande kaj och transportband. Det mesta av bränslet ska transporteras till verket med båt, resten transporteras med lastbilar.

Den återvinningscentral som idag finns på platsen ska även fortsättningsvis kunna verka i området på en ny plats något söderut. Lövsta är en av Stockholm stads totalt sex återvinningscentraler.

Planförslagets orienteringskarta presenteras nedan i figur 2 och en illustration av möjlig utformning presenteras nedan i figur 3.

Figur 2. Orienteringskarta. Siffrorna anger plats för kraftvärmeverkets (1) hamnområde, (2) bränslelager, (3) förbränning och (4) personalbyggnad och parkering. Till höger i bild ny plats för (5) återvinningscentral. Utanför planområdet finns de sluttäckta deponikullarna: (A) Norra tippen, (B) Västra tippen och (C) Östra tippen. Illustration: Liljewall Arkitekter. Bild från planbeskrivningen.

Figur 3. Illustration av möjlig utformning, vy från ovan. Från vänster: kaj med transportband, bränslelager, högdelen med förbränning samt återvinningscentral längst till höger. Fotomontage: Liljewall Arkitekter. Bild från planbeskrivningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen ser positivt på att det planerade kraftvärmeverket kommer till stånd för att minska användningen av fossila bränslen i fjärrvärmeproduktionen samt för att trygga el- och värmeförsörjningen i den växande staden.

Miljöförvaltningen delar även Stockholm Exergis syn om att det finns få, om några, andra lägen i Stockholm som kan lämpa sig för en sådan anläggning, även med hänsyn taget till anståndet till omgivande bostäder.

Anläggandet på platsen kompliceras dock av att området till stor del består av den före detta Lövstatippen med tveksam stabilitet och där tidigare skred inträffat, att delar av området har förorenats av ett flertal tidigare verksamheter samt att området är beläget vid Mälaren. Även hanteringen av dag- och släckvatten är komplicerat i och med närheten till Mälaren. Flytten av återvinningscentralen närmare bostäder är en fråga som ytterligare komplicerar detaljplanen.

Synpunkterna i detta tjänsteutlåtande är huvudsakligen begränsade till de frågor som miljöförvaltningen bedömer måste hanteras vidare inom detaljplaneprocessen för att säkerställa markens lämplighet för avsett ändamål och en sammantagen bedömning av planens miljökonsekvenser. Därtill lämnas en del synpunkter som kan hanteras vidare i de andra prövningarna.

Markföroreningar

Område för återvinningscentral

I markundersökningen och planbeskrivningen framgår att kompletterande provtagningar kommer att göras avseende deponigasmätningar, porgasmätningar i den nuvarande småbåtshamnen samt sedimentprovtagningar inför muddring. Förvaltningen efterfrågar att även det planerade området för kommande återvinningscentral undersöks och bedöms. Detta behöver göras för att kunna säkerställa att marken kan göras lämplig för planerad markanvändning.

Åtgärdsförslag

Eftersom planen medför betydande miljöpåverkan ska utredningarna möjliggöra en samlad bedömning av miljöpåverkan. Då föroreningssituationen och åtgärdsförslagen inte är färdigutredda blir det komplicerat att göra en sådan samlad bedömning. Efter färdigställandet av utredningarna behöver åtgärdsförslagen ses över och förtydligas.

Det är viktigt att framtagande av förslag på efterbehandling samordnas med planprocessen. Detta eftersom förslag på efterbehandlingsåtgärder ska redovisas i planbeskrivningen. Miljöförvaltningen instämmer med markundersökningens slutsats att administrativa begränsningar kan komma att behöva regleras i plankartan, för att inga ledningar kan komma att dras genom täckningen eller att okontrollerade schaktningar görs.

Skredrisk för befintliga deponier

För att möjliggöra uppförandet av kraftvärmeverk och tillhörande anläggningsdelar samt anläggande av kaj föreslås förändrad höjdsättning i området genom schaktning, sprängning, muddring och uppfyllnader.

Enligt den preliminära översiktliga geotekniska utredningen berörs de befintliga deponierna i så liten grad som möjligt av den förändrade höjdsättningen. Enligt PM Geoteknik och den geofysiska utredningen behövs dock vidare utredningar för att säkerställa grundläggningen och stabiliteten.

Enligt PM Geoteknik pågår redan fortsatt utredning av Lövstaverkets slutliga dimensionering för grundläggning och områdets stabilitet. När alla undersökningsresultat är klara kommer utredningen med tillhörande stabilitetsberäkningar att uppdateras. Enligt den geofysiska utredningen kunde bergöverytan i området inte fastställas i tillräcklig utsträckning, varför ytterligare utredning rekommenderas.

Miljöförvaltningen instämmer i detta och avvaktar dessa fortsatta utredningar. I de fortsatta utredningarna behöver det säkerställas att planförslagets utformning och föreslagna höjdsättning samt den föreslagna muddringen och den kommande fartygstrafiken inte leder till ökade risker för skred av deponierna, sättningsrisker, ändrade spridningsvägar för föroreningar eller annan negativ påverkan på deponiområdena och den förstärkta strandlinjen. Nödvändiga skyddsåtgärder och eventuellt behov av förstärkning av deponierna behöver utredas vidare och nödvändig höjdsättning behöver säkerställas i detaljplanen. Planförslaget får inte leda till en oacceptabel påverkan på miljö kvalitetsnormerna för vatten, vattenskyddsområdet och Mälaren som dricksvattentäkt. I den fortsatta utredningen bör det framgå hur förändringarna kan genomföras utan oacceptabel påverkan på Mälaren samt människors hälsa och miljön i övrigt.

Vatten

Dagvattenhanterings utformning

Planområdet ingår i Mälaren-Görvälns avrinningsområde. Mälaren-Görvål överskrider gränsvärden för ett flertal ämnen och uppnår därför inte god kemisk status. Miljö kvalitetsnormen är att uppnå god ekologisk och kemisk status till 2021.

Enligt planförslaget kommer urlakning av markföroreningar minska i och med genomförandet av planen och de föreslagna efterbehandlingsåtgärderna varför kvalitén på Mälarens vatten kommer att förbättras.

I dagvattenutredningen föreslås bland annat två dagvattendammar anläggas för att rena och fördröja dagvatten från området för kraftvärmeverket. Dagvatten från området för verkets parkering och området för återvinningscentralen föreslås hanteras i växtbäddar. Enligt dagvattenutredningen kommer planförslaget inte försämra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer för vatten, förutsatt att de föreslagna reningsanläggningarna för dagvatten byggs.

Stadens krav vid nybyggnation är att dagvattenhanteringen ska ha en mer långtgående rening än sedimentation. Syftet med detta krav är fånga upp de ämnen som inte låter sig renas genom sedimentation, utan förekommer i löst form. Växtbäddarna innebär en mer långtgående rening än sedimentation, men de två dagvattendammarna föreslås rena dagvatten endast genom sedimentation. Dagvattenutredningen behöver därför förtydliga hur dagvattenhanteringen även för området för kraftvärmeverket bör utformas för att uppfylla stadens krav. Plankartan behöver därefter ses över, för att säkerställa att tillräckligt med utrymme finns för dagvattenhantering. På grund av Mälarens status är en effektiv rening av vatten från planområdet nödvändig.

Miljöförvaltningen anser vidare att en alternativ placering av den föreslagna västra dammen bör utredas. Föreslagen placering av dagvattendamm inom kajområdet ställer höga krav på dammens tekniska utförande. Dammen behöver ta hänsyn både till Mälarens vattennivå samt till att spalten mellan damm och omgivning är tät. Närheten till recipienten ställer även höga krav på säkerhetsrutiner kring avstängning av dammen vid en eventuell olycka. Om platsen för den västra dammen kvarstår behöver det framgå hur ovan nämnda förutsättningar och risker ska hanteras.

Hantering av släckvatten

Dagvattenutredningen redovisar förväntade mängder släckvatten som kan uppstå vid en eventuell brand inom området. Enligt utredningen ska eventuellt släckvatten tas omhand i de dagvattendammar som planeras att anläggas inom området. Miljöförvaltningen anser att de föreslagna dagvattendammarna bör dimensioneras för att kunna ta hand om släckvatten från en eventuell brand samtidigt som det regnar. Detta rekommenderas även i planförslagets riskutredning. Mälarens uttagpunkt för råvatten, det vill säga råvaran för att producera dricksvatten, får inte riskera att kontamineras.

Det behöver även beskrivas hur släckvatten som uppstår på kraftvärmeverkets parkeringsyta och på område för återvinningscentralen ska tas om hand. Dagvatten från dessa områden föreslås rinna av till växtbäddar, men hur eventuellt släckvatten ska tas omhand i dessa växtbäddar framgår inte.

Släckvattnet behöver tas med i beräkningen av de ytor som behövs för dagvattenhanteringen och därmed också i regleringen av utrymme för dagvattenhantering i plankartan.

Vattenhanterings genomförbarhet

I dagvattenutredningen konstateras att det ännu är osäkert var dagvattnet från återvinningscentralen och parkeringsytan ska avledas efter de föreslagna växtbäddarna. Miljöförvaltningen anser att denna fråga behöver besvaras i det fortsatta planarbetet, för att kunna säkerställa att planförslagets dagvattenhantering är genomförbar och att planförslaget inte strider mot miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Hantering av skyfall

Planförslaget innebär att planområdet kommer att få en ny höjdsättning av marken. Enligt den utvärdering som gjorts av planförslaget i dagvattenutredningen finns det risk för att det samlas vatten på ett flertal punkter inom planområdet vid skyfall och att skyfallshanteringen därför behöver utredas vidare. Enligt planbeskrivningen ska en skyfallsmodellering för området göras inför granskningskedet.

Miljöförvaltningen instämmer att en sådan modellering behöver göras. Det behöver säkerställas att skyfall inte orsakar skada på de planerade verksamheterna eller gör vägar i området otillgängliga. Skyfallen bör inte heller orsaka skada på föreslagna dagvattendammar eller negativt påverka deras reningseffekt. Nödvändiga ytor för hantering av skyfall, höjdsättningar av området och eventuella skyddsåtgärder behöver sedan regleras i plankartan.

Hamnens påverkan på vattenmiljön

En naturvärdesinventering av vattenmiljön vid den västra deponin har gjorts. Vattenmiljön vid den planerade hamnen har inte inventerats. För den miljön har istället en kvalitativ bedömning gjorts. Miljöförvaltningen anser att det behöver göras en kompletterande naturvärdesinventering av vattenmiljön som tas i anspråk och påverkas av den planerade hamnen. Utifrån den inventeringen behöver sedan en bedömning av hamnens påverkan på vattenmiljön och miljö kvalitetsnormerna för vatten göras. I den utredningen behöver hamnens utformning och placering påverkan bedömas. Även fartygstrafiken och risken för att den bidrar till erosioner av strandkanter behöver bedömas. Planförslaget innebär trots allt att idag vegetationsbäddade ytor ersätts av hårdgjord kajmiljö. Fortsatt diskussion bör utgå från de ekologiska funktioner som finns i strandområdet idag och som avses exploateras.

Möjlighet till slutna bränslehantering

Dagvattenutredningen beskriver att det finns en risk för att spill och damning från kraftvärmeverkets bränslehantering blåser ut i vattnet,

eftersom denna hantering sker öppet i nära anslutning till vattnet. I dagvattenutredningen föreslås skärmar att byggas vid kajkanten för att minska denna risk. Miljöförvaltningen anser att bränslehanteringen så långt som möjligt bör ske slutet. Förväntad effekt av slutna system eller skärmar bör redovisas närmare och behandlas i vidare process. Utrymme för en sluten hantering bör möjliggöras i planområdet om den vidare utredningen visar att det behövs.

Buller

Buller från återvinningscentralen

Planförslaget tillåter att den befintliga återvinningscentralen fortsättningsvis kan verka i området, dock vid en ny plats närmare befintliga och planerade bostäder i Riddersvik. Återvinningscentralens alstring av verksamhetsbuller mot närliggande bebyggelse behöver utredas och jämföras med riktvärden för verksamhetsbuller. Detta för att säkerställa att riktvärden innehålls och att planens föreslagna placering för återvinningscentralen är lämplig ur hälsosynpunkt. Behovet av eventuella skyddsåtgärder för att klara riktvärden vid bostäder behöver läggas fast i detaljplanen.

Buller från fartyg

I bullerutredningen anges att fartygen som fraktar bränsle till kraftvärmeverket antas anslutas till landström vid hamnen och att de därför inte kommer att alstra störande lågfrekvent buller. Fartygens buller har därför inte studerats i projektet. Miljöförvaltningen är tveksam till om det är rimligt att anta att samtliga fartyg kan, eller kommer att, anslutas till landström. Fartygens ljudalstring, både lågfrekventa och ekvivalenta nivåer, från bland annat hjälpmotorer vid hamn behöver utredas. Detta för att säkerställa att ljudnivåerna inte innebär en olägenhet för boende och besökare i området. Hur antagandet har gjorts att samtliga fartyg uteslutande kommer att anslutas till landström behöver underbyggas med underlag och motiveringar.

Erfarenheter från andra platser visar även att fartygstrafik längs farleder kan upplevas som störande av de som bor och vistas i närheten av farlederna. Fartygens ljudalstring, både lågfrekventa och ekvivalenta, längs farleder bör också utredas. Detta för att kunna bedöma om fartygstrafiken kan komma att orsaka störningar.

I och med att buller från fartyg i trafik sannolikt inte kan regleras i det kommande miljötillståndet för verksamheten är det viktigt att eventuella risker för bullerstörningar kan beaktas inför lokaliseringsbedömningen och behövliga skyddsåtgärder regleras i planen.

Naturvärden

Påverkan på groddjur och fladdermöss

I planbeskrivningen anges att Lövsta kan inhysa habitat för groddjur och fladdermöss, som är skyddade enligt Artskyddsförordningen,

och att inventeringar av dessa arter därför kommer att göras nu under våren.

Miljöförvaltningen ser positivt på detta. Naturvärdesinventeringarnas resultat, planförslagets påverkan på arternas populationer och eventuella skyddsåtgärder behöver redovisas i planbeskrivningen. Om inventeringarna bekräftar att det finns habitat för groddjur eller fladdermöss inom planområdet och att tillräckliga skyddsåtgärder inte kan vidtas behöver behovet av och möjligheten till dispens från Artskyddsförordningen redovisas i planbeskrivningen. Detta för att möjliggöra en samlad bedömning av planens påverkan på skyddade arter och dess livsmiljöer samt för att säkerställa att planen kan genomföras utan att komma i konflikt med Artskyddsförordningen.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Nollalternativet

I MKB:n redovisas ett nollalternativ, som visar på en potentiell utveckling om planförslaget inte genomförs. I nollalternativet anges att koleldningen i Värtaverket kommer att fortgå om planförslaget inte genomförs, vilket ger sken av att koleldningen kan upphöra endast genom att Lövstaverket anläggs. Beskrivningen av nollalternativet bör nyanseras i den delen.

Vald hantering av alternativ

I en MKB bör alternativa lokaliseringar eller alternativa utformningar av planförslaget diskuteras och konsekvensbedömas. Detta för att kunna jämföra alternativen med varandra och för att därmed kunna hitta lämpliga lösningar. I MKB:n nämns det att alternativa lokaliseringar till ett nytt kraftvärmeverk har studerats, men att samtliga lokaliseringar förutom Lövsta har avfärdats. Inga alternativa lokaliseringar eller utformningar av kraftvärmeverket har konsekvensbedömts. Redovisningen av de alternativa lokaliseringarna behöver utvecklas och anledningen till att alternativen avfärdats behöver förtydligas. Detta för att tydligare motivera varför en konsekvensbedömning av alternativ inte har gjorts.

Konsekvensbedömningarna

MKB:er ska redovisa vad planförslaget innebär för konsekvenser för miljö och hälsa. I framtagna MKB saknas det dock utförliga konsekvensbedömningar för ett flertal miljö- och hälsofrågor. I MKB:n anges till exempel att planförslaget leder till att ljudnivåerna i området ökar, att det finns risk för att vissa markföroreningar kan förångas in i planerade byggnader samt att ekologiska spridningssamband i området försvagas. Det saknas dock en bedömning av vad detta innebär för konsekvenser. Vad innebär ljudnivåerna och markföroreningarna för konsekvenser för människors hälsa? Vad innebär de försvagade sambanden mellan Kyrkhamn och Riddersvik för konsekvenser för den biologiska mångfalden?

Konsekvensbedömningarna behöver ses över och utvecklas för att kunna få en helhetsbild över planförslagets påverkan på miljö och människors hälsa.

Åtgärdsförslag för rekreation och natur

MKB:n ger även förslag på åtgärder för att minska planförslagets negativa påverkan eller för att förstärka dess positiva påverkan. Planförslaget innebär att flera rekreativsmöjligheter i området, såsom en badplats och en småbåtshamn, försvinner. Det saknas dock helt förslag på hur den negativa påverkan på rekreationen i området kan minskas. Förslag på åtgärder som kan stärka kvarvarande rekreativsmöjligheter vid och utanför planområdet behöver redovisas i MKB:n.

De åtgärdsförslag som finns för naturmiljö behöver också utvecklas. Det går i dagsläget inte att utläsa var i området de föreslagna kompenseringar planeringarna behöver eller kan genomföras. MKB:n behöver kompletteras med förslag på åtgärder för att stärka skogssambandet mellan Kyrkhamn och Riddersvik. Detta för att återvinningscentralen tar naturmark mellan dessa två områden i anspråk och därmed smalnar av sambandet.

Förslag på uppföljning av konsekvenserna

MKB:er för detaljplaner ska innehålla förslag på hur planförslagets konsekvenser för miljö och människors hälsa kan följas upp. I MKB:n föreslås bland annat att planförslagets konsekvenser kan följas upp i verksamheternas tillstånd och egenkontrollprogram. Miljöförvaltningen instämmer att ett flertal av verksamheternas konsekvenser, exempelvis kopplat till ljudmiljö och utsläpp till luft och vatten, kan följas upp inom verksamheternas egenkontroll enligt miljöbalken. Verksamheternas konsekvenser för exempelvis rekreation eller naturmiljö är dock inte lämpliga att följa upp på det sättet. MKB:ns förslag på uppföljning behöver därför utvecklas och förtydligas inför granskningskedet.

Planens anpassning efter miljöbedömningen

Syftet med en miljöbedömning är att främja hållbar utveckling och för att bidra till att göra planförslaget så bra som möjligt ur miljö- och hälsosynpunkt. I planbeskrivningen saknas det dock en redovisning av hur hänsyn har tagits till miljöbedömningen och hur åtgärdsförslagen i MKB:n har beaktats i arbetet med planförslaget. Hur planförslaget har anpassats efter miljöbedömningen behöver redovisas.

Övriga synpunkter

Nedan redovisas förvaltningens synpunkter och förslag på förtydliganden och utredningar som kan hanteras vidare inför ansökan om tillstånd enligt miljöbalken och anmälan om efterbehandling av förorenade områden.

Efterbehandling av förorenade områden

Miljö- och hälsoskydds nämnden ansvarar för att besluta om efterbehandlingsåtgärder av de föroreningar som finns i området. Förvaltningen anser att det är lämpligast att dialog inför efterbehandlingsåtgärder av markföroreningar förs med tillsynsmyndigheten direkt, utöver arbetet med detaljplanen. Förvaltningen föreslår att denna dialog påbörjas så fort som möjligt.

Inför anmälan om efterbehandling behöver markundersökningarna utvecklas med avseende på färdigställande av utredningar, riskbedömning, avgränsning och åtgärdsförslag. Förvaltningen önskar att kommande kompletterande undersökningar och handlingar även innehåller sammanfattande resonemang som bidrar till helhetsbilden för lämpligheten i efterbehandlingsåtgärderna.

Vad gäller bedömningar och avgränsningar i riskbedömningen, de föreslagna beräknade platsspecifika riktvärdena samt indelning i nivåer och egenskapsområden så krävs förtydliganden och förklaringar i flera avseenden.

Det är i nuläget svårt att få en klar uppfattning av hur de olika föreslagna åtgärderna för att minska föroreningssituationen är tänkt att fungera ihop med den planerade anläggningen och hur de bäst kombineras. Till exempel föreslås det i underlaget en kvalificerad övertäckning av en stor del av planområdet, vilket skulle reducera föroreningstransport från förorenade massor ovan grundvattenytan. Tätande och dränerande lager kan anläggas tillsammans med ett skyddande skikt. Överst anläggs ett vegetationsskikt.

I samma område tolkar förvaltningen det som att egenskapsområde B kommer att uppföras. För egenskapsområdet B beskrivs ballager och silos att byggas. Byggnaden ska även innehålla en källare fem till sex meter under planerad markyta, där ledningar kommer att anslutas. Hur detta går att kombinera med den föreslagna barriären framgår inte av handlingarna. Hur uppbyggandet av övertäckningslager som angränsar till deponiområdena påverkar markbelastningen och sättningsbenägenheten beskrivs inte.

I PM för Geoteknik föreslås området för ballagret att fyllas upp cirka tre meter. Uppfyllnad föreslås då göras med lättfyll mot befintliga deponiers slänter för att minimera eventuella sättningar som kan uppstå vid den ökade markbelastningen.

Det diskuteras som en möjlighet att sluttäckningen skulle kunna anslutas till de redan befintliga deponitäckningarna. Detta skulle kunna vara positivt för området och Mälaren, men om detta är lämpligt och genomförbart är inte helt klart. Deponiernas täckning är utformat på ett visst sätt för att fungera för hur de anlades då. Föreslås åtgärder som innebär förändringar i detta måste detta beskrivas mycket mer ingående och motiveras. Dessutom behöver det beskrivas i sammanhanget var det är tänkt att det vatten som förhindras att infiltrera genom den föreslagna barriären eller övertäckningen ska avledas.

Enligt dagvattenutredningen är dagvattnet från de täckta deponierna tillräckligt rent för att även fortsättningsvis kunna släppas direkt till recipient. Dagvattenutredningen nämner samtidigt att det finns en risk för framtida urlakning från deponierna på grund av att stödkanterna runt deponierna inte är heltäckande. Denna risk behöver utredas och förslag på skyddsåtgärder tas fram inför efterbehandling.

Deponigas

Byggande på deponier är som regel svårbedömt på grund av att avfallet ofta är mycket heterogent. Varierande innehåll av organiska ämnen i avfallet som under tid bryts ner kan också ge mer eller mindre upphov till deponigas. Markundersökningen understryker att risken för detta ska beaktas vid uppförandet av alla byggnader och ledningsdragningar på området, eftersom risk för gasansamling kan uppstå. Förvaltningen anser att även denna fråga behöver behandlas i dialog med tillsynsmyndigheten.

Processvatten

Det är oklart om kraftvärmeverkets processvatten ska ledas till Strömmen eller Ulvsundasjön. För att kunna avgöra om platsen är lämplig behöver lösningen för att hantera processvatten utredas vidare. Ska processvatten kunna släppas ut på en plats utanför planområdet behöver det till exempel visas att lösningen är möjlig att genomföra, bland annat utifrån miljökonsekvenser för den vattenförekomst som är aktuell men även vad gäller ledningsdragning.

Lågfrekvent buller från värmeverket

Kraftvärmeverkets bullerkällor, såsom filter eller skorstenar, kan komma att alstra störande lågfrekvent buller. Miljöförvaltningen anser att kraftvärmeverkets alstring av lågfrekvent buller, dess nivåer och påverkan på närboende och närområdet behöver utredas i tillståndsprocessen. Nödvändiga skyddsåtgärder behöver säkerställas i tillståndsprocessen.

Möjligheten till att minska trafikbullernivån

Den aska som bildas vid kraftvärmeverkets förbränning av bränsle kommer att transporteras bort med lastbilar. Miljöförvaltningen anser att det bör utredas om askan kan transporteras bort med fartyg. På det sättet skulle antalet lastbilar till och från verket och därmed trafikbullernivåerna i området minska. Denna effektivisering av transportererna skulle även minska utsläpp till både luft och klimat.

Kompensationsåtgärder för förlorad natur

Planförslaget innebär enligt MKB:n att naturvärden kopplat till bland annat vattenmiljöer, skogssamband, rödlistade arter och skyddsvärda träd kommer att försvagas. Miljöförvaltningen anser att möjligheterna att kompensera förlorade naturvärden behöver utredas. Fokus bör läggas på att stärka de värden som försvagas på grund av planförslaget, exempelvis skogssambandet mellan Kyrkhamn och Riddersvik och vattenmiljöer i Lövsta-Kyrkhamn.

Kompensationsåtgärder för förlorad rekreation

Enligt MKB:n bedöms planförslaget medföra måttliga till stora negativa konsekvenser för rekreationen i området. Enligt planbeskrivningen pågår ett utredningsarbete för att hitta ersättningsplatser för bad och båtplats. Det saknas dock mer information om detta utredningsarbete och förslag på kompensationsåtgärder för den rekreation som förloras i och med genomförandet av planen. Möjligheterna att kompensera förlorade rekreativvärden behöver utredas vidare. Förslagsvis kompenseras delar av den förlorade rekreationen vid området där Hässelby värmeverk ska läggas ned och planläggning för ett nytt bostadsområde sker.

Kraftvärmeverkets spridning av lukt

I luftutredningen konstateras att bränslet i kraftvärmeverket inte luktar och att verket därmed inte kommer att sprida någon störande lukt i närområdet. Erfarenheter från liknande verksamheter visar dock att flera olika typer av biobränslen luktar samt att den lukten kan sprida sig långt och därmed upplevas som en störning av närboende och människor som vistas i området. Det är därför viktigt att frågan om lukt och dess påverkan på området utreds grundligt i tillståndsprocessen.

Länk till planhandlingar och utredningar

Nedan är en länk till detaljplaneförslagets plankarta, planbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning samt utredningar:
<http://insynsbk.stockholm.se/Byggochplantjansten/Pagaende-planarbete/PagaendePlanarbete/Planarende/?JournalNumber=2017-09500>

Bilaga

Kontorsyttrande – Synpunkter på underlag för samråd, Stockholm Exergi AB, anläggande och drift av kraftvärmeverk och hamn m.m. i Lövsta, Hässelby villastad 36:1